

Anna Baumann

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY TYPU A W POLSCE W 2008 ROKU

HEPATITIS A IN POLAND IN 2008

Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie

STRESZCZENIE

W roku 2008 zarejestrowano w Polsce 208 przypadków zachorowań na wzv typu A. W 2008 r. najwyższą zapadalność odnotowano w województwie mazowieckim (0,17), a najniższą w województwie lubelskim (3,51). Najwięcej zachorowań wśród kobiet odnotowano w najniższych grupach wieku od 0 do 4 lat, oraz od 5 do 9 lat. Natomiast wśród mężczyzn w grupie wieku od 5 do 9 oraz 25 do 29. W 2008 r. – 29,8% przypadków zachorowań na wzv typu A zostało zawleczone z krajów o średniej i wysokiej endemiczności. Odnotowano 6 ognisk, w tym 3, w których do zachorowania doszło po pobycie w Egipcie.

Słowa kluczowe: wirusowe zapalenie wątroby typu A, epidemiologia, zdrowie publiczne, Polska, rok 2008

Ocenę sytuacji epidemiologicznej wirusowego zapalenia wątroby typu A (wzv typu A) opracowano na podstawie analizy danych zbiorczych z biuletynów rocznych (MP Czarkowski i in. Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce – 2008. Warszawa, NIZP - PZH i GIS, MP Czarkowski i in. Szczepienia ochronne w Polsce w 2008 roku, NIZP - PZH i GIS) a także ankiet dotyczących indywidualnych zachorowań na wzv typu A nadesłanych do Zakładu Epidemiologii przez stacje sanitarno-epidemiologiczne.

W roku 2008 zarejestrowano ogółem 208 zachorowań. Zapadalność na 100 000 mieszkańców wynosiła 0,55 i była ponad 6 - krotnie wyższa niż w 2007 r. (0,09 na 100 000 mieszkańców) (tab. I). Podobny rozwój sytuacji epidemiologicznej zaobserwowano w dwóch krajach graniczących z Polską: Czechach i Łotwie. W tych krajach w 2008 r. odnotowano znamienny wzrost liczby zachorowań na wzv typu A. Przed tym rokiem, podobnie jak w Polsce, występowała endemiczność bardzo niska. W Czechach wzrost

ABSTRACT

In Poland in 2008 were reported 208 cases of hepatitis A. The incidence rate in 2008 were 0.55 per 100 000 population and were six times higher than in 2007. Comparing the incidence across the regions in 2008, the highest and the lowest were observed in lubelskie voivodeship and łódzkie voivodeship respectively (3.51; 0.08). The highest incidence in men was observed among 25-29 years and 5-9 years (1.73 and 1.48 respectively) The most affected age groups among women were children 0-4 years and 5-9 years (1.22 and 2.23 respectively). In 2008 29.8 % cases were imported from intermediate and high-endemic countries. No hepatitis A deaths were registered. The introduce of molecular characterization as part of diagnostic hepatitis A is necessary to assess potential sources of infection and provide information about strains of HAV circulating in Poland.

Key words: hepatitis A, epidemiology, public health, Poland, 2008

liczby zachorowań zaobserwowano od czerwca 2008. Początkowo zachorowania występowały wśród osób przyjmujących dożylnie narkotyki (IDU). W pierwszych tygodniach epidemii osoby przyjmujące narkotyki dożylnie stanowiły 2/3 przypadków. Ogółem z tej grupy zachorowało 226 (14,0% ogółu zachorowań) na 1616 zarejestrowanych zachorowań na wzv A. Na Łotwie od grudnia 2007 r. do grudnia 2008 r. wystąpiło 3236 zachorowań, z czego 191 wśród narkomanów (z których ok. 90% to osoby przyjmujące narkotyki dożylnie - IDU). Najwyższą liczbę zachorowań odnotowano w lipcu i sierpniu.

W Polsce zachorowania na wzv typu A stanowiły w 2008 r. 5,32% wszystkich zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby w Polsce, a zapadalność była najwyższa w województwie lubelskim 3,51, najniższa w województwie łódzkim 0,08 (tab. I).

Analiza zapadalności w grupach wieku wykazała, że w 2008 r. była ona najwyższa wśród kobiet w grupach wieku: od 5 do 9 lat (2,23) oraz od 0 do 4 lat (1,22).

Tabela I. Wirusowe zapalenie wątroby typu A w Polsce w latach 2007-2008. Zachorowania, zapadalność na 100 000 ludności oraz liczba hospitalizowanych wg województw

Table I. Hepatitis A in Poland in 2007-2008. Number of cases, incidence per 100 000 population and hospitalization by voivodeship

Województwo	2007 r.				2008 r.			
	zachorowa- nia	zapadal- ność	hospitaliza- cja liczba	hospitaliza- cja %	zachorowa- nia	zapadal- ność	hospitaliza- cja liczba	hospitaliza- cja %
Polska	36	0,09	35	97,2	208	0,55	207	99,5
Dolnośląskie	3	0,1	3	100	7	0,24	7	100
Kujawsko-Pomorskie	2	0,1	2	100	2	0,1	2	100
Lubelskie	1	0,05	1	100	76	3,51	75	98,7
Lubuskie	x	x	x	x	1	0,1	1	100
Łódzkie	3	0,12	3	100	2	0,08	2	100
Małopolskie	3	0,09	3	100	9	0,27	9	100
Mazowieckie	9	0,17	9	100	57	1,1	57	100
Opolskie	1	0,1	1	100	1	0,1	1	100
Podkarpackie	2	0,1	2	100	4	0,19	4	100
Podlaskie	x	x	x	x	7	0,59	7	100
Pomorskie	1	0,05	1	100	6	0,27	6	100
Śląskie	5	0,11	5	100	17	0,37	17	100
Świętokrzyskie	x	x	x	x	3	0,24	3	100
Warmińsko-Mazurskie	1	0,07	1	100	2	0,14	2	100
Wielkopolskie	5	0,15	4	80	9	0,27	9	100
Zachodniopomorskie	x	x	x	x	5	0,3	5	100

Tabela II. Wirusowe zapalenie wątroby typu A w Polsce w latach 2007-2008. Liczba zachorowań, zapadalność na 100 000 ludności wg wieku, płci

Table II. Hepatitis A in Poland 2007-2008. Number of cases, incidence per 100 000 population and by age, sex

Grupy wieku	2007 r.				2008 r.			
	Mężczyźni		Kobiety		Mężczyźni		Kobiety	
	zachorowania	zapadalność	zachorowania	zapadalność	zachorowania	zapadalność	zachorowania	zapadalność
0-4	x	x	1	0,11	9	0,94	11	1,22
5-9	x	x	3	0,33	14	1,48	20	2,23
10-14	x	x	1	0,09	12	1,08	7	0,66
15-19	1	0,07	x	x	6	0,44	6	0,46
20-24	2	0,12	2	0,13	12	0,75	5	0,32
25-29	3	0,19	6	0,39	28	1,73	8	0,51
30-34	2	0,14	4	0,28	16	1,07	9	0,62
35-39	1	0,08	3	0,25	13	1,02	5	0,4
40-44	3	0,25	x	x	6	0,5	3	0,25
45-49	1	0,07	x	x	3	0,22	4	0,29
50-54	x	x	2	0,13	1	0,07	3	0,19
55-59	x	x	x	x	4	0,31	x	x
60-64	x	x	x	x	1	0,12	x	x
65-74	x	x	x	x	x	x	1	0,06
75+	x	x	1	0,07	1	0,13	x	x

Wśród mężczyzn zapadalność była najwyższa w grupach od 25 do 29 lat (1,73) i od 5 do 9 lat (1,48) (tab. II).

Z powodu wzv typu A hospitalizacji wymagało w 2008 r. 207 osób (tab. I). Nie zarejestrowano zgonów z powodu wzv typu A.

W tabeli III przedstawiono stan zaszczepienia przeciwko wzv typu A w roku 2008 r. Najwięcej zaszczepionych było, podobnie jak w roku ubiegłym, w województwie mazowieckim (40,4 % wszystkich zaszczepionych w Polsce osób).

Importowane zachorowania stanowiły w 2008 r. 29,8% ogólnej liczby zachorowań na wzv typu A.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, że większość chorych przed zachorowaniem przebywała w rejonach o wysokiej lub średniej endemiczności. Podobnie jak w latach ubiegłych jako kraj docelowy najczęściej wymieniano Egipt (tab. IV), a głównym celem podróży były wycieczki turystyczne. Poza tym odnotowano wzrost przypadków zawlekanych z krajów europejskich.

W 2008 r. odnotowano 5 ognisk zachorowań na wzv A (tabela V). Największe ognisko wystąpiło w ośrodku dla uchodźców, którego mieszkańcy należeli do narodowości czecheńskiej (230 osób, w tym 140

Tabela III. Liczba i udział procentowy osób zaszczepionych przeciw wzv typu A w Polsce w latach 2007-2008 wg województw

Table III. Number and percentage of persons vaccinated in Poland against hepatitis A in the years 2007-2008, by voivodeship

Województwo	2007 r.		2008 r.	
	Liczba zaszczepionych	%	Liczba zaszczepionych	%
Polska	42 239	100	46 758	100
Dolnośląskie	2867	6,1	2635	5,6
Kujawsko-Pomorskie	2248	4,8	2102	4,5
Lubelskie	749	1,6	623	1,3
Lubuskie	951	2,0	716	1,5
Łódzkie	1330	2,8	2059	4,4
Małopolskie	2083	4,5	2819	6,0
Mazowieckie	16929	36,2	18907	40,4
Opolskie	571	1,2	543	1,2
Podkarpackie	785	1,7	780	1,7
Podlaskie	369	0,8	633	1,4
Pomorskie	2625	5,6	2327	5,0
Śląskie	4086	8,7	4664	10,0
Świętokrzyskie	242	0,5	309	0,7
Warmińsko-Mazurskie	870	1,9	1009	2,2
Wielkopolskie	3087	6,6	4548	9,7
Zachodniopomorskie	2447	5,2	2084	4,5

dzieci). Ogółem w tym ognisku zachorowało 58 osób (w tym 57 dzieci, 1 dorosły). Ponadto wystąpiło ognisko związane z zachorowaniami zawleczonymi z Egiptu. Ognisko miało zasięg międzynarodowy. Zachorowania wystąpiły w 4 krajach w okresie od września do listopada 2008 roku na terenie 4 państw: Niemiec – 34 osoby, Francji – 26 osób, Belgii – 10 osób oraz Polski – 22 osoby. Wszystkie chore osoby przebywały na wycieczce w Egipcie, większość z nich brała udział w „rejsie po Nilu” (na różnych statkach). Ponieważ zachorowały również osoby, które nie uczestniczyły w wycieczce, trudno dokładnie ustalić, gdzie doszło do zakażenia i co było jego nośnikiem.

Jak wynika z przedstawionych danych w 2008 r. wystąpił w Polsce znamieny wzrost liczby zachorowań na wzv typu A, w związku z tym istnieje duże ryzyko powrotu z okresu bardzo niskiej do okresu endemiczności niskiej. Ponadto wzrosła liczba osób podatnych na zakażenie wirusem HAV. W poprzednich latach mało osób zostało uodpornionych przeciw wzv

Tabela IV. Liczba zawleczonych do Polski zachorowań na wzv typu A w 2008 r. wg kraju narażenia

Table IV. Number of imported hepatitis A cases in Poland in 2008 by country of exposure

Kontynent	Kraj	Liczba przypadków
Afryka	Egipt	39
	Maroko	1
Ogółem		40
Ameryka Południowa	Chile	1
Ogółem		1
Azja	Indonezja, Chiny	1
	Pakistan	1
Ogółem		2
Europa	Austria	1
	Belgia	3
	Czechy	1
	Hiszpania	3
	Niemcy	2
	Litwa	1
	Rumunia	1
	Wielka Brytania	1
Ukraina	6	
Ogółem		19
Ogółem		62

typu A – przez przechorowanie lub zaszczepienie, co wiąże się ze wzrostem ryzyka wystąpienia epidemii wyrównawczych na terenie kraju.

Niezbędne jest zatem promowanie działań, mających na celu zapobieganie wzv A (szczepienia, przestrzeganie zasad higieny), wśród najbardziej narażonych grup społecznych. Poza tym niezwykle ważne jest wprowadzenie jako elementu diagnostyki badania charakterystyki molekularnej wirusa HAV, co umożliwiłoby zidentyfikowanie potencjalnego źródła zakażenia, a także dostarczyłoby informacji o szczepach krążących na terenie kraju.

Otrzymano: 24.02.2010 r.

Zaakceptowano do druku: 03.03.2010 r.

Adres do korespondencji:

Anna Baumann

Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny

Ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa

e-mail: abaumann@pzh.gov.pl

Tabela V. Zarejestrowane ogniska zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A w Polsce w 2008 roku

Table V. Outbreaks of hepatitis A registered in Poland in 2008

Województwo	Liczba osób			Miejsce i okoliczności związane z wystąpieniem ogniska
	narażonych	chorych	chorych do 14 r.ż.	
Kujawsko-Pomorskie	4	2	2	Mieszkanie prywatne - zachorowania importowane z Egiptu
Lubelskie	230	58	57	Ośrodek dla Uchodźców
Mazowieckie	135	4	0	Dom weselny
Lubelskie	8	8	0	Mieszkanie prywatne
Wielkopolskie	4	3	0	Mieszkanie prywatne - zachorowania importowane z Egiptu